

בש"פ 8636/19 - בן צ'רוינסקי נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

בש"פ 8636/19

לפני: כבוד השופטת ע' ברון

העורר: בן צ'רוינסקי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כבוד השופט א' הימן) מיום 17.12.2019 ב-מ"ת 68713-07-19

בשם העורר: עו"ד גיל גבאי

בשם המשיבה: עו"ד דפנה שמול; עו"ד גיא רוסו

החלטה

1. ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 17.12.2019 (כבוד השופט א' הימן) ב-מ"ת 68713-07-19, שבה הורה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו. במוקד הערר נטען כי יש לאפשר חלופת מעצר בדרך של מעצר בפיקוח אלקטרוני לנוכח המלצת תסקיר שירות המבחן בעניינו של העורר.

2. ביום 29.7.2019 הוגש נגד העורר כתב אישום המייחס לו עבירות של קשירת קשר לפשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); סחיטה בכוח לפי סעיף 427(א) רישא לחוק העונשין; הצתה לפי סעיף 448(א) סיפא לחוק העונשין; חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק העונשין; והיזק בזדון לפי סעיף 452 לחוק העונשין.

לפי עובדות כתב האישום, העורר חבר לאדם נוסף (להלן: השותף) במטרה להניע אדם שלישי להשיב חוב כספי שבו חב כלפי השותף (להלן: החייב). השניים הגיעו לדירת מגוריו של החייב שבה שהו באותה העת לבדם אחיו ושתי

עמוד 1

אחיותיו, כולם קטינים, שהיו אז בגילאי 6, 12 ו-13 לערך. ביודעם שהקטינים שוהים בדירה ובמטרה לפגוע בהם שפכו הנאשמים בנזין על הדלת ואל פנים הדירה, שילחו אש ונמלטו מהמקום. האש שחדרה אל הדירה הציתה את נעלי הבית שנעלה לרגליה אחת האחיות וגרמה לה לכוויות על רגליה. בעקבות האש נסו הקטינים לחלון המרפסת, שגובהו כ-3 מטרים מן הקרקע, וקפצו אל הרחוב בעת שאחת האחיות נושאת על גבה את אחיה הצעיר (להלן: ההצתה).

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המשיבה בקשה למעצר העורר עד תום ההליכים. בהחלטה מיום 30.10.2019 קבע בית המשפט המחוזי כי מתקיימות ראיות לכאורה לביצוע המעשים המיוחסים לעורר. בהחלטה מיום 4.11.2019 הורה בית המשפט על עריכת תסקיר מאת שירות המבחן בעניינו של העורר, ועמד על כך שאין בהפניה לתסקיר כדי להעיד על ההחלטה שתתקבל בבוא העת בעניין המעצר - אלא רק על כך שאין מדובר במקרה הנופל בגדר החרג לדיני המעצרים שבו יש להורות על מעצר עד תום ההליכים מבלי לשקול פגיעה פחותה בחירות הנאשם. במסגרת התסקיר העריך שירות המבחן כבינונית את רמת הסיכון להישנות מעורבותו באירוע אלים וקבע כי אם יהיה מעורב באירוע אלים תוצאות האלימות צפויות להיות אף הן ברמה בינונית. התסקיר בא בהמלצה על המשך מעצרו של העורר בתנאי פיקוח אלקטרוני בביתו ובפיקוח אנושי; לצד צו פיקוח מעצר למשך שישה חודשים.

בהחלטה מיום 17.12.2019 הורה בית המשפט על מעצרו של העורר עד תום ההליכים. בית המשפט קבע כי קיימת עילת מעצר הן לנוכח מסוכנותו של העורר הן משום קיומו של חשש לשיבוש הליכי משפט, שאז נפנה בית המשפט לדון בהיתכנות חלופת מעצר או מעצר בפיקוח אלקטרוני. בעשותו כן, התייחס בית המשפט לחומרה הרבה שבהצתת אש בדירה שבה מצויים שלושה ילדים קטנים ובתוך בניין מגורים שבו מספר דירות, וציין כי מדובר ב"מעשה זוועתי" המעיד על רמת המסוכנות הגבוהה הנשקפת מהעורר. עוד קבע כי למרות הערכת שירות המבחן שלפיה רמת מסוכנותו של העורר בינונית והמלצתו למעצר בפיקוח אלקטרוני, מסוכנותו של העורר גבוהה ואינה מתאימה אלא למעצר מאחורי סורג ובריח. בתוך כך ציין בית המשפט כי התסקיר מצביע על קושי בהצבת גבולות פנימיים, קשרים חברתיים שוליים והעדר השפעה מרתיעה של הליכים משפטיים; ולאילו יש להוסיף כי נגד העורר הוגשו שני כתבי אישום בבית המשפט לנוער, ויצוין כי הובהר בדיון כי העורר הודה במיוחס לו במסגרתם והם קבועים לטיעונים לעונש. סופו של דבר נקבע כי המסוכנות הנשקפת מהעורר היא כזו שאינה מתיישבת עם חלופת מעצרו כשהיא, אף לא מעצר בפיקוח אלקטרוני.

4. בדיון שהתקיים לפנייקיבלבא כוח העורר את המלצת בית המשפט, משהבעתי דעתי כי נראה שאין מקום לשנות מהקביעה שלפיה קיימת תשתית מבוססת לקיומן של ראיות לכאורה - והודיע כי אינו עומד עד לטיעונו לעניין זה. משכך עניינו של הערר מתמקד בטענה כי יש להורות על מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני.

במסגרת טיעוני הערר נטען כי גילו הצעיר של העורר עשוי להעיד על כך שאינו מיושב בדעתו מצד אחד, ועם זאת מעורר תקווה שאפשר יהיה לסייע לו לחזור לדרך הישר. בנוסף הודגש כי העורר תון במעצר במשך מספר חודשים ויש בתקופה זו כדי לרסנו ולהרתיעו. העורר סומך את ידיו על התסקיר שהמליץ על מעצרו בפיקוח אלקטרוני ולטענתו דרושים נימוקים כבדים משקל לסטייה מההתרשמות חיובית של שירות המבחן. בתוך כך הפנה לפסיקה שבה נאשמים בעבירות חמורות מאלו המיוחסות לעורר שוחררו לחלופת מעצר. לפי הנטען בפיקוח אלקטרוני כדי לאיין את המסוכנות הנשקפת מהעורר; ואין לזקוף לחובתו, בבחינת האמון שיש ליתן בו, את העובדה שלא הודה במעשים המיוחסים לו - שאזנימצא ב"מעגל קסמים". נוסף על כך מלין העורר על המקום שנתן בית המשפט המחוזי לכתבי האישום נגדו בבית המשפט לנוער, והדגיש שאין מדובר ב"עבר פלילי".

עוד בא העורר בטענה על תקוות השווא שנטעה בו התנהלות בית המשפט, שמחד גיסא הורה על עריכת תסקיר, ובכך למעשה הביע דעתו כי אין מדובר במקרה שבו לא ניתן כלל לשקול חלופת מעצר; ומאידך גיסא קבע בהחלטתו מיום 17.12.2019 כי "מי אשר מהין לעשות מעשה מבעית זה, אדם מסוכן הוא, אשר כל חלופת מעצר לא תסכון לאיין או אף להפחיתה". לפי הנטען, הדברים היו ידועים לבית המשפט עוד לפני קבלת התסקיר ולכן לא ברור מדוע הורה על עריכתו והמתין זמן נוסף עד לקבלת ההחלטה אם לכתחילה סבר כי מעשי העורר מקימים מסוכנות שאין לאיינה באמצעות חלופה.

המשיבה טענה בדיון כי המסוכנות העולה מהעורר "מופלגת", כפי שניתן להסיק מנכונותו להצית את הדירה בידועו כי הדבר מעמיד בסכנה את הקטינים ואת יתר דיירי הבניין. עוד נטען כי המשיבה התנגדה לעריכת התסקיר וכי התמונה העולה ממנו אינה חיובית; שכן למרות ההמלצה המובאת בסופו, תוכנו מטריד ומצביע בין היתר על הידרדרות, חיבור לחברה שולית והעדר השפעה של הליכים פליליים וטיפוליים. לטענת המשיבה, על מנת לאפשר חלופת מעצר בעירייה החמורה הוברמת מסוכנות כזו, נדרשה ההתסקירה להיות "מושלם". המשיבה הדגישה כי הצתה התבצעה לכאורה בזמן שהתנהלו נגד העורר שני התיקים הנוספים בבית המשפט לנוער המייחסים לו עבירות של החזקת סכין והפרעה לשוטר במילוי תפקידו; ובזמן שהיה בקשר עם שירות המבחן לנוער.

5. לאחר עיון בערר על נספחיו ומשהוספתי והיטיתי אוזן לטיעוני הצדדים, אינני רואה מקום להורות על חלופת מעצר לעת הזאת, גם לא מעצר באיזוק אלקטרוני. המעשים המיוחסים לעורר חמורים ביותר; כך בהתקיים ראיות לכאורה למעשה ההצתה המיוחס לו יחד עם השותף, בדירת מגורים בבית משותף, שבה מצויים שלושה קטינים שקפצו ממרפסת הבית על מנת להימלט מן האימה. כפי שציין בית המשפט המחוזי, זו "חוויה שהיא כחלום בלהות לכל אדם"; והמסוכנות זועקת.

תסקיר שירות המבחן בעניינו של העורר אמנם מצביע על ההתקדמות שהושגה בהליך הטיפול בשירות המבחן לנוער ומאמצי העורר לתפקד באופן יציב במישור התעסוקתי; וממליץ על מעצרו של העורר בתנאי פיקוח אלקטרוני. ואולם לא ניתן להשקיף עליו כתסקיר חיובי: שירות המבחן עומד על שורה של סימנים מדאיגים, לרבות נטייתו של העורר להקל בחומרת מעשיו, קושי במתן אמון, קיומם של קשרים חברתיים ודפוסי חשיבה שוליים, הימצאותו בתהליך הידרדרות וכי הליכים משפטיים וטיפוליים אינם מרתיעים את העורר. וייתכן וייתכן כי תסקיר שירות המבחן מהווה אמנם כלי עזר חשוב ומשמעותי, אך מדובר בהמלצה שאימוצה כפוף לשיקול דעתו של בית המשפט (בש"פ 6145/16 אבו חצירא נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (15.9.2016)); בש"פ 5309/05 צמח נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (29.6.2005)). לעניין הציפייה שיצרה ההוראה לעריכת התסקיר ייאמר כי אכן מוטב להימנע מלהורות על עריכת תסקיר במקרים שבהם סבור בית המשפט לכתחילה כי ברור שלא ניתן ליתן מענה למסוכנות באמצעות מעצר באיזוק אלקטרוני, לא כל שכן חלופת מעצר (ראו לדוגמה: בש"פ 9302/08 אלעקובי נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (14.11.2008)). בענייננו, בית המשפט הדגיש בעת שהפנה לתסקיר כי אין בכך בשום אופן כדי להעיד על ההחלטה שתתקבל; וכפי שניתן לכך ביטוי בהחלטה נושא הערר, בית המשפט לאחר שחזר ועיין בכתב האישום ובתיק החקירה, הגיע למסקנה כי אין אפשרות בנסיבות המקרה והעושה להורות על חלופת מעצר, אף לא מעצר באיזוק אלקטרוני - וניתן לשער כי זאת גם למקרא האמור בתסקיר בכללותו ולא רק "השורה התחתונה".

6. משאלו פני הדברים, איני רואה הצדקה להתערבות בהחלטת בית המשפט המחוזי והערר נדחה.

ניתנה היום, ט"ז בטבת התש"ף (13.1.2020).

שׁוֹפֵט
